

80-lecie urodzin prof. dr. hab. Stefana Pruszyńskiego dr. h.c.

The 80th birthday of Professor Stefan Pruszyński

W 2020 roku, ukończył 80 lat, prof. dr. hab. Stefan Pruszyński dr h.c., zasłużony dla polskiej i światowej ochrony roślin, a także w szczególny sposób dla Instytutu Ochrony Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu.

Jest to ważny moment i szczególna okazja do przypomnienia najważniejszych wydarzeń z życia Profesora i jego osiągnięć zawodowych.

Profesor Stefan Pruszyński urodził się 18 sierpnia 1940 roku w Starej Wsi w województwie lubelskim, a jego rodzinnym miastem są Puławy i tam ukończył I Liceum Ogólnokształcące im. Jerzego Adama Czartoryskiego. Po zdobyciu średniego wykształcenia, rozpoczął studia na Wydziale Rolniczym Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu, uzyskując w roku 1965 stopień magistra inżyniera agronomii. W tym samym roku rozpoczął pracę w Instytucie Ochrony Roślin w Poznaniu, z którym związany był zawodowo przez 45 lat, aż do przejścia na emeryturę. W Instytucie pod kierunkiem prof. dr. hab. Jerzego J. Lipy wykonał i obronił pracę doktorską pt. „Biologia i ekologia oraz możliwości praktycznego zastosowania drapieżnego roztocza *Phytoseiulus persimilis* Athias-Henriot w biologicznym zwalczaniu przędziorków”. Następnym etapem w Jego karierze naukowej była rozprawa habilitacyjna „Teoretyczne i praktyczne podstawy zastosowania metod integrowanych w ochronie upraw szklarniowych przed szkodnikami”. Tytuł naukowy profesora zwyczajnego nauk rolniczych otrzymał w roku 1990.

Głównym obszarem zainteresowania w działalności naukowej prof. S. Pruszyńskiego było przygotowanie podstaw teoretycznych i wprowadzanie do praktyki biologicznych metod ochrony roślin. Dorobek z tego zakresu obejmuje większość z ponad 140 oryginalnych publikacji naukowych. Ponadto Profesor jest autorem kilkudziesięciu rozdziałów w książkach, monografiach i pracach przeglądowych. Na

międzynarodowych kongresach i konferencjach naukowych przedstawił 64 referaty. Zaletą i dużym osiągnięciem Jego aktywności jest opublikowanie ponad 300 artykułów popularnonaukowych oraz instrukcji wdrożeniowych. Świadczy to o rzadkiej wśród naukowców zdolności do przekazywania do praktyki większości uzyskanych w laboratorium wyników. Uzupełnieniem tej działalności są badania nad introdukcją wrogów naturalnych szkodników upraw rolniczych, opracowanie zasad stosowania biopreparatów i łączenia agrochemikaliów w programach ochrony roślin. Podjął badania i wdrożenia w zakresie integrowanych programów ochrony roślin przygotowując polskich producentów rolnych, doradców i pracowników inspekcji do powszechnego wprowadzenia integrowanej ochrony upraw.

Ważnym elementem pracy prof. S. Pruszyńskiego był jego udział w realizacji programu likwidacji przeterminowanych środków ochrony roślin gromadzonych w tzw. mogilnikach. Mogilniki stanowiły olbrzymie zagrożenie dla ludzi i środowiska, a ich likwidacja była i jest bardzo ważnym zadaniem w ograniczaniu ryzyka skażenia środowiska.

Profesor przeszedł wszystkie szczeble kariery naukowej, od asystenta do profesora. Przez 6 lat kierował pracami Instytutu jako zastępca dyrektora ds. naukowo-badawczych i przez 18 lat jako dyrektor. W okresie pełnienia tych funkcji nastąpiły zmiany ustrojowe związane z finansowaniem nauki. Należało zmienić strukturę Instytutu, stworzyć nowe zaplecze badawcze i nowe programy działalności nauko-

wej. Dzięki osobistemu zaangażowaniu Profesora Instytut pokonał trudności organizacyjne, a poprzez tworzenie nowych jednostek organizacyjnych (Bank Patogenów Roślin, Międzyzakładowa Pracownia Biologii Molekularnej, przygotowanie budowy Centrum Badań Organizmów Kwarantannowych, Inwazyjnych i Genetycznie Zmodyfikowanych) Instytut może prowadzić nowoczesne badania zgodnie z wymaganiami Unii Europejskiej i Europejskim Urzędem ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA). Dzięki wybudowaniu Centrum Kongresowego pracownicy Instytutu mają wspaniałe możliwości prezentowania na spotkaniach wyników swoich badań, a także przekazywania wiedzy praktyce. Bardzo wiele uwagi przykładął Profesor do organizacji corocznych Sesji Naukowych Instytutu Ochrony Roślin, które były i są wydarzeniem umożliwiającym zaprezentowanie wyników badań naukowych oraz szerokim pasem transmisyjnym najnowszych osiągnięć z zakresu ochrony roślin dla producentów rolnych. Wiele czasu i sił poświęcał na organizację kursów i szkoleń dla służby ochrony roślin. Brał w nich udział jako wykładowca, a także zachęcał do udziału w nich pracowników naukowych i administracyjnych.

W latach 1989–1993 pełnił funkcję Krajowego Koordynatora Centralnego Programu Badawczo-Rozwojowego „Dokształcanie kompleksowych metod ochrony roślin”. W 2006 roku doprowadził do uchwalenia przez Rząd RP Programu Wieloletniego „Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska”, którego prowadzenie powierzono Instytutowi Ochrony Roślin.

Od 1987 roku był członkiem Komitetu Ochrony Roślin Polskiej Akademii Nauk, a od 2007 roku pełnił funkcję przewodniczącego Komitetu. W latach 1984–1987 był członkiem Komitetu ds. Nauki i Postępu Technicznego przy Radzie Ministrów. W różnych okresach był członkiem Rad Naukowych: Instytutu Ochrony Roślin, Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, Centralnej Biblioteki Rolniczej, Instytutu Włókien Naturalnych, Instytutu Ogrodnictwa, Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Rolnictwa oraz Rady Konsultacyjnej Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych.

Był członkiem Komisji ds. Rejestracji Środków Ochrony Roślin przy Ministrze Rolnictwa, a od 2007 roku pełnił obowiązki przewodniczącego tej Komisji. Od 2003 roku przez 10 lat Profesor Stefan Pruszyński był członkiem z wyboru Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych. Był reprezentantem w gronie oceniającym postęp nauk rolniczych i orędownikiem podniesienia poziomu badań w aspekcie międzynarodowym. Był współorganizatorem i pierwszym przewodniczącym Polskiego Towarzystwa Ochrony Roślin, a także uczestniczył w pracach Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, Polskiego Towarzystwa Agronomicznego i Serbskiego Towarzystwa Ochrony Roślin.

W latach 1989–2007 pełnił funkcję redaktora naczelnego wydawnictw Instytutu Ochrony Roślin przyczyniając się do powołania „Journal of Plant Protection Research” oraz „Progress in Plant Protection/Postępy w Ochronie Roślin”, obecnie „Progress in Plant Protection”. Przez wiele lat wydawany był pod redakcją Profesora miesięcznik „Ochrona Roślin” – czasopismo polskojęzyczne dla praktyków i pracowników ochrony roślin.

W różnych okresach czasu był członkiem Komitetów Redakcyjnych: „Archives of Phytopathology and Plant Protection”, „Plant Protection News”, „Vestnik Zaščity Rastienij” oraz Rad Programowych „Biocontrol”, „Vegetable Crops Research Bulletin” i „Zagadnień Doradztwa Rolniczego”.

W roku 1995 został zaproszony do prowadzenia seminariów na Uniwersytecie Stanowym w Pensylwanii w USA. Pełnił funkcję przewodniczącego Centrum Koordynacyjnego RWPiG i koordynatora międzynarodowego tematu KNTS-12 obejmującego badania w zakresie ochrony roślin.

W latach 1990–1992 był członkiem Komitetu Wykonawczego Europejskiej Organizacji Ochrony Roślin. Od 1993 roku pełnił funkcję wiceprezydenta Wschodnio-Palearktycznej Regionalnej Sekcji Międzynarodowej Organizacji Biologicznego Zwalczenia, a po jej zakończeniu został powołany na honorowego, stałego wiceprezydenta sekcji. W 2000 roku został wybrany na stanowisko wiceprezydenta Międzynarodowej Organizacji Biologicznego Zwalczenia, a w 2008 roku został honorowym członkiem tej organizacji. W roku 1996 Białoruska Akademia Nauk Rolniczych wybrała Profesora na członka zagranicznego Akademii.

Za wybitne osiągnięcia naukowe i sukcesy w ich wdrażaniu Profesor Stefan Pruszyński otrzymał wiele nagród, w tym Ministra Nauki oraz Ministra Rolnictwa. Został uhonorowany Krzyżami: Kawalerskim, Oficerskim i Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Władze województwa wielkopolskiego przyznały Profesorowi Pamiątkowy Medal „*Ad Perpetuam Rei Memoriam*”, Odznakę Honorową Miasta Poznania oraz Odznakę „Za Zasługi dla Województwa Wielkopolskiego”. Profesor otrzymał Medal 100-lecia Uniwersytetu Poznańskiego, Medal pamiątkowy Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu „*Academia Rerum Rusticarum Posnaniensis*”, Złoty Medal Stowarzyszenia Absolwentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu oraz Tytuł Lidera Pracy Organicznej nadany przez Towarzystwo Hipolita Cegielskiego. Senat Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie nadał Profesorowi godność Profesora Honorowego tej uczelni.

Wielkim zaszczytem dla Profesora było przyznanie przez Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu stopnia doktora honoris causa. Jest to najwyższe odznaczenie, które społeczność akademicka nadaje wybitnym uczonym za ich osiągnięcia.

Profesor Stefan Pruszyński jest osobą o wysokiej kulturze osobistej i doskonałym dyplomatą. Zawsze niezwykle

życzliwy, otwarty i chętny nieść pomoc innym w rozwiązywaniu zawodowych i życiowych problemów. Mający zawsze czas i dobre rady dla wszystkich, którzy zwracają się do Niego z prośbą o pomoc. Po przejściu na emeryturę nadal żywo interesuje się postępem w ochronie roślin, zmianami zachodzącymi w polskim rolnictwie i jak poprzednio służy pomocą wszystkim zainteresowanym ochroną roślin. Mamy nadzieję i wierzymy, że przedstawiony biogram przypomni wielu osobom sylwetkę prof. S. Pruszyńskiego i pozwoli ocenić, jak wiele wszyscy możemy czerpać z Jego dorobku.

Pan Profesor, jako wieloletni dyrektor i redaktor wniósł ogromny wkład w rozwój wydawnictw naukowych Instytutu i upowszechnianie wiedzy z zakresu szeroko pojętej ochrony roślin dla „świata” nauki i praktyki.

Pan Profesor, to tytan pracy, możemy tylko brać przykład i uczyć się od Pana Profesora warsztatu pracy, dyscy-

pliny i zaangażowania. Mając ogromną ilość obowiązków, znajdował Pan Profesor zawsze czas dla każdego.

My, uczniowie, wychowankowie i podopieczni Pana Profesora podziwiamy go i dziękujemy za możliwość wspólnej współpracy. Czujemy się dumni, że na naszej zawodowej drodze spotkaliśmy Pana Profesora.

Prosimy przyjąć, Panie Profesorze, ten tom jako wyraz najwyższego uznania i ogromnego podziwu, jakie całe środowisko naukowców i praktyków żywi dla Pana.

Ad multos annos Panie Profesorze!

prof. dr hab. Jan Nawrot
emerytowany profesor Instytutu Ochrony Roślin – PIB

prof. dr hab. Bożena Łozowicka
redaktor naczelny

mgr inż. Hanna Kazikowska
sekretarz redakcji